

## Začenja se letošnja »Primorska poje«

V petek, 18. marca, se bo začela letošnja pevska revija »Primorska poje«, ki jo že 19 let prireja Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje pevskih zborov Primorske. Tudi letošnje srečanje pevskih zborov, ki delujejo na tej in oni strani meje, je pomemben kulturni dogodek, saj bo na 21 koncertih nastopilo kar 124 pevskih zborov. Če pomislimo, koliko dela in vaj vlagajo pevci in njihovi pevovodje, da pripravijo sporede, ki jih bodo izvajali oz. če se zamislimo o vlogi, ki jo ti zbori opravljajo v krajih, od koder prihajajo, potem lahko takoj ugotovimo, da ima »Primorska poje« sicer res predvsem pevsko-glasbeni značaj, a je tudi pričevanje slovenske kulturne občutljivosti med Primorci, saj je petje gotovo najbolj razširjena kulturno-prosvetna dejavnost med nami. Kaj pomeni redno tedensko sestajanje kakih 4.000 pevcev, ki pojejo v raznih zborih na Primorskem, tudi poleg tistih, ki bodo v naslednjih dneh nastopali na »Primorski poje«, si ni težko predstavljati. Gre za dejavnost, ki ima verjetno najprej rekreacijski značaj, a tudi naši ljubiteljski zbori se znajo v marsikaterem primeru povzdigniti na zelo visoko poustvarjalno raven. Gotovo ob koncertih »Primorske poje« ne moremo vedno govoriti o visoki kvaliteti in izpiljeni pevski kulturi, a učinek in namen te prireditve sta nekje drugje.

Po našem mnenju je to predvsem manifestacija, ki iz leta v leto potrjuje in utrjuje ono drugo vlogo, ki jo imajo pevski zbori na Primorskem. Za veliko večino pevskih sestojev velja tudi pravilo, da hote ali nehote opravljajo pomembno, včasih tudi nepogrešljivo družbeno vlogo. V zboru se namreč zbirajo ljudje, utrjujejo se določene vrednote, širi se znanje, vse to pa ima za rezultat dejstvo, da imajo marsikje pevski zbori in ljudje v njih važno mesto v sklopu tistih ustanov in organizacij, ki zagotavljajo ljudstvu, oziroma narodni manjšini, obstoj.

Seveda je osnovnega pomena, da bi vsak pevski zbor težil po čim lepšem petju, saj je to tudi zadoščenje za same pevce in poslušalce. A vrhunsko petje zahteva drugačne pogoje in drugačna sredstva, kot jih pozna naše amatersko pevsko delova-

**dalje na 2. strani ■**

## V čem je glavni pomen obiska Mihaila Gorbačova v Jugoslaviji

Medtem ko pišemo, se glavni tajnik sovjetske komunistične partije Mihail Gorbačov še vedno mudi na obisku v Jugoslaviji. Njegovo bivanje poteka po že vnaprej določenem programu, ki se gotovo ne bo spremenil do konca obiska. Prav tako je znano, da bo tik pred vrnitvijo Gorbačova v Moskvo objavljena politična izjava o nadaljnjih odnosih med obema državama in partijama. Zlasti na jugoslovanski strani je bilo še pred prihodom Mihaila Gorbačova v Beograd večkrat poudarjeno, da ni predvidena nobena sprememba vsebine izjav iz leta 1955 (ob obisku Hruščeva v Beogradu) in iz leta 1956 (ob Titovem obisku v Moskvi), ki sta v zadnjih treh desetletjih urejali odnose med Moskvo in Beogradom. Pravijo pa, da bo nova izjava kljub temu vsebovala nekaj novosti, ki pa se ne tičejo tistih temeljnih načel — zlasti o pravici do lastne poti v socializem, o popolni neodvisnosti in enakopravnosti — ki so leta 1955 omogočila odpravo spora med državama in partijama, kateri je nastal v juniju leta 1948 z resolucijo Informbiroja.

Marsikateri opazovalec na Zahodu je še pred nekaj dnevi resno podvomil o uresničitvi napovedanega obiska Mihaila Gorbačova v Jugoslaviji. Marsikdo je mislil, da bo obisk v zadnjem trenutku odpovedan, češ da si sovjetski voditelj ne bo upal za toliko dni zapustiti Moskve glede na vrenje, ki sta ga njegova »perestrojka« in »glasnost« posredno ali neposredno povzročili v neruskih narodih in ljudstvih velikega sovjetskega imperija. Poleg gospodarskih in socialnih vprašanj, s katerimi se mora ukvarjati novi sovjetski vodilni sloj in ki so že tako težko rešljivi, so se

v zadnjem času pojavila še narodnostna vprašanja in zadobila takšne razsežnosti in takšne oblike, da smo na Zahodu naravnost obstrmeli. Zato je bil v neki meri upravičen dvom o obisku Gorbačova v Jugoslaviji.

Če se je kljub temu odločil za večdnevno potovanje v tujino, moremo sklepati, da se novi vodilni sloj v Moskvi čuti zelo gotovega, kar zadeva novi gospodarski, socialni in tudi narodnostni program. Sklepati moremo dalje, da so Gorbačov in njegovi sodelavci globoko prepričani, da so le »perestrojka« in »glasnost« lahko kos novim in starim problemom prostrane sovjetske države in da ni ter ne more biti povratka na staro.

Glede na vse to zadobiva za Jugoslavijo še večji pomen petdnevno bivanje sovjetskega voditelja na njenem ozemlju. S tem obiskom je Jugoslavija predvsem spet okrepila svoj ugled in tudi vpliv v mednarodnem delavskem gibanju, ki sta v zadnjih letih znatno zašla v zaton predvsem zaradi hudih gospodarskih težav. Jugoslavija je dalje okrepila svojo težo v okviru gibanja neuvrščenih, ki je znatno manjša po smrti državnika takšnega kova, kot je bil maršal Tito. Končno bo obisk visokega sovjetskega gosta gotovo znatno koristil jugoslovanski zunanji politiki na splošno, saj je do njega prišlo med vrhunskim srečanjem Reagan - Gorbačov v Washingtonu in njunim skorajšnjim srečanjem v Moskvi.

Prav na koncu pa moramo omeniti nekaj silno stvarnega, in sicer gospodarsko sodelovanje med obema državama. Sovjetska zveza je silno pomemben gospodarski

**dalje na 2. strani ■**

## Narodni svet o stanju na Koroškem

Zadnja številka Našega tednika iz Celovca objavlja med drugim daljšo izjavo Predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev. Na začetku se omenjajo predvsem pogovori med predstavniki obeh slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem in ministroma dunajske vlade, iz katerih izhaja, da je osrednja avstrijska vlada pripravljena sprejeti štiri točke z operativnega koledarja, ki ga že več let zahtevajo Slovenci na Koroškem. Narodni svet koroških Slovencev je mnenja, da je treba ponudbo dunajske vlade sprejeti, ker so slovenske oddaje na radiu in televiziji, dvoje-

zična trgovska akademija v Celovcu, obstoj in razvoj dvojezičnih vrtcev ter finančna podpora bistvenega pomena za slovensko narodno skupnost v Avstriji. To so konkretne točke, naglašajo Narodni svet koroških Slovencev, ki so bile vzajemno izposlovane in zapisane v memorandumu 17. februarja letos. Za uresničevanje teh točk je dunajska vlada postavila pogoj, da imenujejo koroški Slovenci svoje zastopnike v svet. Vlada pa je morala vzeti na znanje, da vstop v svet ne pomeni priznanja zakona o narodnih skupinah. Narodni svet

**dalje na 2. strani ■**

## RADIO TRST A

■ NEDELJA, 20. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Barabakos in kosi« (Jože Snoj-Zora Tavčar); 11.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski tednik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nedeljski zvon; 15.00 Športne vesti, glasba in telefonski razgovori s poslušalci; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 21. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče — pričevanja o ljudeh in družini; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 V svetu mladih; 12.00 Skok v preteklost; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbeni vrtljak; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Mi mladi; 16.00 Priidi v našo skupino!; 16.30 Rubrika o knjigah; 17.00 Poročila in deželna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 22. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Od trte do vina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.00 Gastronomsko kultura skozi tisočletja; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in deželna kronika; 18.00 Feri Lainšček: »Podnajemnik«. Radijska kriminalka; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 23. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Namesto molka — besedo njej! 12.40 Nekaj besed o medu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Tržaški oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.30 Moda skozi čas; 17.00 Poročila in deželna kronika; 18.00 Denis Poniž: Srce poezije Simona Gregorčiča; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 24. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ameriški portreti in srečanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Problemi sodobne družbe; 15.45 Glasbeni telefon; 17.00 Poročila in deželna kronika; 17.10 Primorska poje; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 25. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkušnje film (I.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Tržaški oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Rišite z nami!; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 »Krivi preroki«; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in deželna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 26. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredu stazice« — oddaja iz Kanalske doline; 15.00 Drugi program; 17.00 Poročila in deželna kronika; 18.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

## Narodni svet o stanju na Koroškem

■ nadaljevanje s 1. strani

je v tej zvezi imel posvete po vsem dvojezičnem ozemlju na Koroškem in pri tem ugotovil, naj se čimprej imenujejo zastopniki v sosvet.

Zato Narodni svet poziva Zvezo slovenskih organizacij, naj čimprej sklepa o vstopu v sosvet, za kar sta se izrekla na pogovorih z obema ministroma dunajske vlade predsednik Wieser in tajnik Sturm.

Izjava Narodnega sveta dalje ostro graja napade na avstrijskega državnega poslanca Karla Smolleta in zlasti kritizira obrekovanja ter podtikanja, ki jih je deležen v zadnjih tednih. Pri tem Narodni svet omenja tiskovno konferenco, ki jo je priredil predsednik Zveze slovenskih organizacij Wieser, na kateri je gonja zoper državnega poslanca Smolleta dosegla višek. Narodni svet koroških Slovencev ugotavlja, da je Smolle, ki je po 70 letih prvi demokratično izvoljeni Slovenec v dunajskem parlamentu, vedno v javnosti in dunajski zbornici zagovarjal stališča in predloge, ki so jih bili sprejeli na sejah koordinacijskega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij. Smolle vestno opravlja svoje delo, ki je bilo in je v skladu z interesi slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji. Namesto da bi bil predsednik Zveze slovenskih or-

ganizacij vesel, pravi izjava Narodnega sveta koroških Slovencev, da imamo slovenskega poslanca v dunajskem parlamentu, se ustvarja vtis, kakor da bi bil naš narodni poslanec naš največji nasprotnik. Zato moramo jasno povedati, da so naši nasprotniki nemško-nacionalne sile in ne edini slovenski zastopnik v parlamentu, poudarja na koncu izjava Narodnega sveta koroških Slovencev.

—o—

## Začenja se letošnja...

■ nadaljevanje s 1. strani

nje. Zato tudi nima smisla, da bi o tem razpravljali ob reviji, kot je »Primorska poje«. Ko prebiramo letošnje sezname nastopajočih pevskih zborov, pa smemo in moramo ugotavljati, da manjka veliko zborov, ki so doslej bili stalni gost te prireditve. Med temi manjkajo pevski sestoji, ki so v minulem letu doživeli razsulo iz čudnih, čeprav razumljivih razlogov. Škoda je velika, kajti naša skupnost je s tem izgubila ne le nadpovprečne zborovske poustvarjalne moči, ampak tudi skupine, ki so častno predstavljale kraje, v katerih so delovale. Vsi pa vemo, kako težko je ponovno postaviti na noge skupino, ki se je razšla.

## Izraelski koloni zahtevajo orožje

500 izraelskih kolonov, ki živijo na zasadenih palestinskih ozemljih, se je prejšnji teden zbralo v kraju Kiryat Arba, kjer so ustanovili Odbor za samoobrambo. Od oblasti zdaj zahtevajo, da jim v Cisjordaniji in Gazi dovolijo, da postavijo na noge nekakšno zasebno oboroženo vojsko, ki naj ščiti tamkajšnje naselbine. Odnosi med Palestinci in Judi se torej še nevarneje stopnjujejo. V Hebronu je prišlo do obsežnega spopada med Palestinci in koloni. Na zasadenih ozemljih živi poldrugi milijon Palestincev, v svojih kibucih in novih mestnih četrtih pa živi 60 tisoč judovskih priseljencev.

Med Palestinci se širijo letaki, ki pozi-

vajo k dnevu maščevanja proti kolonom, domnevnim domačim sodelavcem oblasti in tudi Palestincem, ki podpirajo jordansko politiko. To je v zvezi z 20-letnico krvavega izraelskega kazenskega napada na gverilska oporišča v Jordaniji. Obletnica pade na 21. marec.

Med izraelskima vladnima strankama se nadaljuje polemike. Laburistični obrambni minister Rabin, ki podpira ameriške predloge o popuščanju pri ozemeljskih zahtevah v zameno za mir, je izrazil mnenje, da bi morali laburisti zahtevati predčasne volitve, če bo vodja Likuda Šamir, ki predseduje koalicijski vladi, samovoljno odklonil ameriške predloge.

## V čem je glavni pomen obiska...

■ nadaljevanje s 1. strani

partner, saj uvaža iz Jugoslavije mnogo najrazličnejših proizvodov in v zameno dobavlja predvsem surovine in zlasti nafto. Izmenjava blaga med obema državama kaže trenutno sorazmerno velik prebitek za Jugoslavijo, ki bi ga ta rada odpravila z uravnovesenjem trgovinske bilance. Gorbačov in njegovi sodelavci se pogovarjajo z jugoslovanskimi gostitelji tudi o teh vprašanjih, vendar se bo zadeva, kot pravijo, premaknila z mrtve točke, ko bo v Beograd prispel na obisk predsednik sovjetske vlade.

Zanimivo je, da je bil v program bivanja Gorbačova v Jugoslaviji vključen tudi obisk v Sloveniji, s čimer smemo sklepati, da si je hotel sovjetski voditelj ogle-

dati tudi deželo, ki je po splošnem priznanju v vseh pogledih najbolj zahodna od vseh jugoslovanskih republik.

—o—

V teh dneh se italijanska javnost spominja 10-letnice ugrabitve predsednika KD Alda Mora. Rdeče brigade so 16. marca 1978 napadle politika in njegovo spremstvo. Ulica Fani, kjer je prišlo do ugrabitve, je tako postala sinonim terorističnega nasilja. Še danes niso povsem jasne okoliščine ugrabitve in razvoja dogodkov. Italijanska država je tedaj doživljala enega najhujših trenutkov svoje zgodovine. Alda Mora so teroristi ubili 9. maja, po 55 dneh »zapora«. Njegovo truplo so našli v Ul. Caetani v središču Rima.

## De Cuellar protestira

Glavni tajnik Organizacije Združenih narodov Perez De Cuellar je odločno protestiral proti amerškemu sklepu, naj se zapre urad Organizacije za osvoboditev Palestine pri Združenih narodih v New Yorku. O sklepu je glavnega tajnika svetovne organizacije uradno obvestil ameriški veleposlanik pri Združenih narodih.

Ameriški Kongres je pred nekaj meseci odobril predlog, naj se zapre urad Organizacije za osvoboditev Palestine pri Združenih narodih in palestinski informacijski urad v Washingtonu. Ameriški Kongres se pri tem sklicuje na zakon proti terorizmu iz leta 1987. Sklep ameriškega kongresa je 21. decembra lani potrdil predsednik Ronald Reagan, čeprav so v ameriški vladi vladali precejšnji dvomi o njegovi zakonitosti. Med Organizacijo Združenih narodov in Združenimi državami je tako nastal hud spor, saj bo svetovna organizacija gotovo očitala Washingtonu, da je ravnal v nasprotju z ustanovnimi listinami Združenih narodov. Sklep pa bo poleg tega negativno vplival na najnovejšo ameriško mirovno pobudo za Bližnji vzhod.

### GORBAČOV - KOHL

V Bonnu in Moskvi so sporočili, da bo zahodno-nemški kancler Kohl jeseni obiskal Sovjetsko zvezo. Sovjetski partijski tajnik Gorbačov pa bo vrnil uradni obisk Zahodni Nemčiji v prvi polovici prihodnjega leta.

Kohl je imel te dni v kraju Durbach eno izmed pogostih dvostranskih srečanj s francoskim predsednikom Mitterrandom.

### GRADBENI ODPUST

Senatna zbornica je odobrila odlok, ki vsebuje nove predpise za nadzorstvo nad urbanistično in gradbeno dejavnostjo. Gre za takoimenovani zakonski odlok o gradbenem odpustu, ki ga je vlada odobrila že pred nekaj leti, a ki ga parlament ni potrdil v roku, ki ga predvideva ustava. V senatni zbornici so proti zakonskemu odloku glasovali misovci in komunisti.

### POGAJANJA O AFGANISTANU

V Ženevi so se obnovila pogajanja za prekinitev sovražnosti v Afganistanu. Dne 15. t.m. je namreč zapadel rok, ki ga je postavila Sovjetska zveza za podpis načelnega sporazuma med Pakistanom in Afganistanom. Takoj po podpisu sporazuma, naj bi se pričel postopni umik sovjetskih okupacijskih čet iz Afganistana. Pakistanski predstavniki v Ženevi so napovedali, da bodo že 14. t.m. sporočili, če je Islamabad pripravljen podpisati sporazum s Kabulom, katerega vlado Pakistan ne priznava.

Predsedstvo protikomunističnih afganistanskih partizanov je medtem sprejel Gulbuddin Hekmatyar. Njegov predhodnik, ki je pripadal zmerni struji v koaliciji, ki jo sestavlja sedem strank afganistanskega odporiškega gibanja, je odstopil zaradi notranjih nesporazumov. Hekmatyar bo v bližnjem odpotoval v Ženevo, da bi pogajalcem obrazložil stališče odporiškega gibanja za sestavočasne vlade v Kabulu.

## Manifestacija proti Waldheimu na Dunaju

Kakih pet tisoč ljudi se je v soboto, 12. t.m., udeležilo spektakularne manifestacije na znanem dunajskem Trgu junakov, ki jo je priredilo Združenje izobražencev »Nova Avstrija«. Na istem trgu, kjer je 15. marca 1938. leta 250 tisoč-glava množica bučno ploskala Hitlerju, so se slišale besede nekdanjega nemškega Führerja in so odmevale SS-ovske pesmi, medtem ko je množica demonstrantov glasno in odločno zahtevala odstop zveznega predsednika Waldheima. Med demonstracijo so namreč predvajali posnetek Führerjevega govora in nacističnih pesni. Na zborovanju so spregovorili pisatelj Peter Turrini, ki je dejal, da so za tragične dogodke leta 1938 odgovorne vse politične stranke. Na govorniški oder je nato stopil zgodovinar Gerhard Botz, ki je naglasil, da bi Waldheim naredil veliko uslugo Avstriji, če bi odsto-

pil. Kipar Alfred Hrdlicka je Waldheima označil za prikazen preteklosti. V zvezi z dogodki leta 1938 je poudaril, da se Avstrija ni rešila sama iz nacističnega jarma, temveč da se mora zahvaliti zaveznikom, če je postala svobodna in neodvisna država. Demonstranti so nosili vrsto transparentov z različnimi napisi. Smisel teh napisov pa je bil en sam. Zvezni predsednik Kurt Waldheim mora odstopiti zaradi svoje dvomne vojaške preteklosti.

—o—

### NOGOMET ZAHTEVAL VELIKO ŽRTEV

Nogomet je prejšnji teden zahteval veliko žrtev. Nesreča se je najprej pripetila na stadionu v Tripolisu. Med tekmo Libija - Malta se je zrušila tribuna in pokopala na desetine navijačev. Končnega obračuna nesreče še niso objavili, vendar kaže, da je bilo vsaj 30 mrtvih in okrog sto ranjencev.

Iz Katmanduja v Nepal pa je naslednji dan prispela vest o podobni nesreči. Prijateljska tekma med Nepalom in Bangladešem se je že bližala koncu, ko se je nenadoma vtil dež s točo. Gledalci so se skušali zateči pod streho tribune, toda izhodi so bili zaklenjeni. Nastala je panika, pritiska množice na izhode ni bilo moč zaustaviti. Do smrti je bilo pohojenih kakih 100 navijačev. V bolnišnicah so doslej isto- vetili 38 trupel, ranjencev pa je okrog 250.

Naliv s točo, ki je bila velika kot kokošja jajca, je spremljal močan veter, ki je izril drevesa in podrł cestne smerokaze.

### IZJAVA KATOLIŠKIH ŠKOFOV O DOGAJANJU V ULSTRU

Predsedniki katoliških škofovskih konferenc na Irskem, v Angliji ter Walesu in na Škotskem so v zvezi z dogajanjem na Severnem Irskem proglasili 17. marec za dan molitve za mir. V skupni izjavi škofje pravijo, da je nasilje obrodilo le trpljenje v katoliških in protestantskih družinah in da je dejansko pokopalo človečanske vrednote. Škofje pozivajo vernike, naj se v življenju ravnajo po krščanskih načelih odpuščanja in sprave. Nepravčnosti ne bodo odstranili z nasiljem, poudarjajo katoliški škofje. V preteklosti smo bili priča mnogim poskusom, da se naredi konec razkolu v severno-irski skupnosti, pri čemer bi morali uresničiti vrsto skupnih pobud. V tem smislu bi morali vsi prebivalci Severne Irske skupno graditi pravično in krščansko družbo.

## »NAMESTNIK« NA DUNAJU

Ob 50-letnici priključitve Avstrije nacistični Nemčiji so v dunajskem Burgtheatru uprizorili prejšnji teden igro nemškega dramatika Rolfa Hochhutha »Namestnik«, ki je ob svoji krstni uprizoritvi leta 1963 izzvala vrsto polemik, saj je avtor ostro kritiziral popustljivost katoliške Cerkve in tedanjega papeža Pija XII. do nacizma. Gledalci so postavitev režiserja Valentina Jekersa sprejeli z deljenimi občut-

ki. Že med prvim dejanjem je bilo slišati žvižge predvsem z galerije, medtem ko je publika v parterju ploskala. Mnogi so glasno protestirali, da gre za ceneno podtikovanje odgovornosti katoliški Cerkvi, spet druga skupina pa je ob sceni, ki prikazuje grozodejstva v nacističnih taboriščih, večkrat zakričala »lažnjivci«. S predstavo so lahko nadaljevali šele, ko je večina proglasila prenapeteže s klici »ven z nacisti«.

## Prireditve v Ricmanjih

Slovensko kulturno društvo »Slavec« prireja v »Babni hiši« v Ricmanjih naslednje prireditve:

**v petek 18.30 ob 20.30** bo v galeriji »Babna hiša« otvoritev razstave starih razglednic, z naslovom »NAŠ ČAS PRETEKLI«. Razstavo sta pripravila Adriano Princival in Adrian Mozetič. Uvodna beseda Filip Fišer. V kulturnem delu sporeda bo nastopil kvartet CAPRIS iz Kopra, ki bo izvedel črnske duhovne in slovenske narodne pesmi.

**v soboto, 19.3. ob 20.30** bodo v domačem sporedu nastopili: mešani pevski zbor SLAVEC, ki ga vodi dir. Aldo Kumar, harmonikaški ansambel MIRAMAR, ki ga vodi prof. Eliana Zajec ter učenci osnovnih šol Ivan Trinko Zamejski iz Ricmanj in Mara Samsa od Domja.

**v nedeljo, 20.3., ob 17. uri** koncert godbe na pihala iz Ricmanj, vodi prof. Enio Krizanovski.

### NATEČAJA TRŽAŠKE POKRAJINE ZA NAMESTITEV DVEH RAZISKOVALCEV

Tržaška pokrajina je razpisala natečaja z naslovi in izpiti za namestitev dveh raziskovalcev. Natečaja se lahko udeležijo kandidati, ki imajo diplomu iz pravnih ved, političnih ved ali iz ekonomije. Prvi natečaj je določen za pravnike, drugi pa za ekonomiste ali diplomirance iz političnih ved. Prošnje je treba nasloviti do 23. aprila na Tržaško pokrajino, tajništvo predsedstva, Trst, ul. Geppa 21. Podrobnejše informacije daje Urad za osebje Tržaške pokrajine, ul. Geppa 21, vsak ponedeljek, sredo in petek od 10. do 13. ure.

### LJUDSKI MISIJON V TRSTU

V zadnjih dneh kroži v tržaški škofiji vabilo, ki ga je na družine naslovil tržaški škof Bellomi. S kratkim pismom škof seznaja vernike, da bo prihodnje leto februarja in marca velik misijon po vsej škofiji za poživitev verskega življenja in duhovnosti v našem okolju. Škof poudarja, da bo to čas, ki bo na poseben način posvečen Bogu, ki vztrajno trka na srce vsakega človeka. Škof vabi vernike, naj se odzovejo vabilu in naj ne izgubijo priložnosti, ki daje vsem možnost, da bolje spoznamo vstalega in živega Kristusa.

### OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE

V nedeljo, 20. marca, bo ob 9. uri v Prosvetnem domu na Opčinah občni zbor Kmečke zveze. Na dnevnem redu so med drugim poročila predsednika, tajnika in nadzornega odbora. Ob drugem sklicanju je občni zbor sklepčen ne glede na število udeležencev.

### ZAPOSTAVLJANJE NAŠEGA JEZIKA

Na poštinih uradih v Barkovljah in v Rojanu je prišlo te dni do novih primerov zapostavljanja slovenskega jezika. Nekateri uradniki so odklonili sprejem pisem, ki so imela zapisan naslov v dvojezični obliki. Prizadeti so protestirali pri ravnatelju tržaške pošte, ki je soglašal z upravičenostjo protesta, dejstvo pa je, da se je v Barkovljah primer ponovil.

## Pariz odkriva slovensko umetnost

V preteklih dneh sta bili v Parizu dve pomembni kulturni prireditvi, na katerih je občinstvo lahko spoznalo slovensko glasbeno, likovno in literarno ustvarjalnost.

V četrtek, 10. t. m., sta v Jugoslovanskem kulturnem centru v Parizu, v okviru cikla, posvečenega jugoslovanski glasbeni dediščini, nastopila tržaški violinist Crtomir Šiško in pianist Igor Lazko. Izvajala sta dela slovenskih skladateljev, ki so bili rojeni v Trstu, oziroma na Krasu. Izvajala sta skladbe Mihe Rožanca, Marija Kogoja in Danila Švare.

Gostje Italijanskega kulturnega centra v Parizu pa so te dni bili pesnika Marko Kravos in Aleksij Pregarc ter likovni umetnik Franko Vecchiet. Že ob prireditvi Trouver Trieste je ta Center dokazal zanimanje za slovensko prisotnost v Italiji, ponedeljkov večer, 14. t. m., pa je dokazal, da vlada precejšnje zanimanje za slovensko ustvarjalnost pri nas. O kulturni dejavnosti Slovencev na Tržaškem je francoskemu občinstvu spregovoril prof. Evgen Bavčar,

znanstveni sodelavec na visoki šoli v Parizu, ki si je že v preteklosti pridobil veliko zaslug za širjenje poznanja slovenske kulture med Francozi. Nato je sledila predstavitev Kravosove in Vecchietove pesniško-likovne mape »Sredozemlje« ter sedemjezične pesniške zbirke Aleksija Pregarca »Jedra«. Pesnika sta zbranemu občinstvu prebrala nekaj pesmi v slovenskem originalu in italijanskem prevodu, gledališka igralka Saša Pavček pa je prebrala nekaj Kravosovih in Pregarcovih pesmi v francoskem prevodu.

—o—

Po odprtju razstave je bilo v Peterlinovi dvorani predavanje dr. Antona Streša, profesorja na ljubljanski teološki fakulteti, ki je govoril na temo »O čem Cerkev ne sme molčati«. Bistvo njegovega razmišljanja je bilo to, da ima Cerkev pravico oz. dolžnost, da pove svoje mnenje in se zavzame za kakšno stvar, ko gre za vprašanja, ki zadevajo moralo.

## V Nabrežini še vedno brez župana

Na seji občinskega sveta z dne 14. t. m. v Nabrežini niso izvolili niti župana niti občinskega odbora. Pri prvem glasovanju za novega župana je komunist Ivan Širca prejel pet glasov, socialist Vittorio Caldi tri, misovec Roberto Quadracci enega, osem glasovnic je bilo belih. Pri drugem glasovanju je socialist Caldi prejel štiri glasove, misovec Quadracci enega, 12 glasovnic je bilo belih. Pri tretjem glasovanju sta socialist Caldi in misovec Quadracci prejela vsak po en glas, 15 svetovalcev pa je oddalo bele glasovnice. Seje se je udeležilo 17 od skupnih 20 svetovalcev. Za izvolitev župana je bila potrebna absolutna večina.

Pred glasovanjem so predstavniki glavnih strank, zastopanih v občinskem svetu, podali glasovalne izjave, iz katerih je bilo

razvidno, da še ni sporazuma o večini. Po volitvah je dosedanji župan Brezigar predlagal sestavo programske večine, ki naj temelji na dveh izhodiščnih točkah: na sožitju med obema narodnostnima skupnostima v občini ter na skladnem razvoju celotne občine. Prihodnja seja občinskega sveta bo v ponedeljek, 21. marca.

—o—

### GEOLOŠKA EKSKURZIJA PO ISTRI

Društvo naravoslovcev in tehnikov »Tone Penko« prireja v nedeljo, 20. marca, strokovno vodeno geološko ekskurzijo po Istri. Zbirališče ob 8. uri pred sodno palačo v Trstu, oziroma ob 9. uri pri cerkvi v Hrastovljah, od tod bo vodila pot v Dol, Gračišče, Strunjan, Fjeso in na Steno pri vasi Dragonja. Strokovno vodstvo ekskurzije univerzitetni prof. dr. Rajko Pavlovic. Prevoz z lastnimi sredstvi.

## »Geniji v kratkih hlačah«

V gledališču France Prešeren v Boljuncu je bila v soboto, 12. t. m., premiera gledališke predstave »Geniji v kratkih hlačah«, ki so jo uprizorili člani Slovenskega kulturnega kluba. Mladinski povest Slavka Pregla je dramatisirala in režirala prof. Lučka Peterlin Susič, scene si je zamislil Edi Žerjal, prijetno glasbeno opremo pa je napisal in izvajal Štefan Bembi. Na odru je nastopilo dvajset mladih igralcev, ki so znali zelo sproščeno in doživeto uprizoriti rojevanje šolskega glasila in vse zaplete, ki nastajajo ob taki šolski pobudi. Igralci so številnemu občinstvu prikazali šolsko vzdušje, odnose med dijaki in profesorji ter ravnateljem, vlogi, ki jo ima v šoli čistilka, in sploh drobne dogodke, ki vsak dan popestrijo življenje v šoli. A šola je tudi priložnost, da mladi odkrivajo bogastvo prijateljstva in prvo ljubezen, majhne žalosti in razočaranja, a tudi veselje ob uspehu, da glasilo končno zagleda beli dan.

Kot vsaka gledališka predstava je tudi sobotna premiera bila podoba nekega življenjskega okolja in ljudi v njem. Tako je igralcem treba priznati, da so znali zelo prepričljivo odigrati svoje vloge; občasni spodrsaljki so le še prispevali k ustvarjanju tistega šolskega vzdušja, ki nastane n. pr. med spraševanji itd.. Režiserki gre priznanje, da je znala vsej zgodbi dati potrebno dinamičnost in živahnost, ki je pač bistvenega pomena za uspeh take predstave. Igra je bila doživeta, pri njej so mladi videli svoje vsakodnevne izkušnje, starejše občinstvo pa je podoživljalo spomine na svoja dijaška leta. Upati je, da bo Slovenski kulturni klub iz Trsta to svojo predstavo ponovil.

—o—

V PETERLINOVI DVORANI, Donizettijeva 3, je do konca marca odprta slikarska razstava Demetrija CEJA. Ogled ob delavnikih od 18. do 20. ure.

## ODPOSŁANSTVO ŠTEVERJANSKE OBČINE PRI DEŽELNIH SVETOVALCIH ŠTOKI IN BRATINI

Predsednik Stalne deželne komisije za kulturo in šolstvo, deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka in deželni svetovalec KPI Ivan Bratina sta v torek, 8. t. m., sprejela v Trstu odposlanstvo iz občine Števerjan, ki so ga sestavljali župan Ivan Humar, odbornik Rudolf Koršič in občinski tajnik Giorgio Redivo.

Med pogovorom so obravnavali in globlje proučili nekatera vprašanja, ki so predmet zanimanja števerjanske občinske uprave. Števerjanska občina je narodnostno slovenska; ima sicer malo prebivalcev, a je ozemeljsko precej obširna in ima značilnosti goratega področja. Deželna uprava bi vse to morala upoštevati pri svojih posegih. Na srečanju so bila predmet posebne razprave nekatera vprašanja, kot so na primer preureditev starega poslopja v občini, tako da bi v njem bilo mesta za ostarele, ureditev protipožarnih naprav v osnovni šoli in posegi v vseh javnih poslopih, da bi se varčevalo z energijo, ureditev pokopališč, vzdrževanje cest in plačilo odškodnine za razlašena zemljišča ob cesti vina in češenj. Posebno pažnjo pa so posvetili zemeljskemu usadu, ki ogroža promet po občinski cesti ter ogroža tudi nekaj hiš. Za odpravo te nevarnosti bi bil nujen poseg urada za civilno zaščito.

Oba deželna svetovaleca sta obljubila, da bosta posredovala pri pristojnih deželnih odborikih, da se čimprej zadovoljivo rešijo odprta vprašanja. Vsi udeleženci so pozitivno ocenili to srečanje in poudarili, da so tesni stiki med občinskimi upravami in deželnim svetom zelo pomembni.

## Dan slovenske kulture v Laškem

Slovenska komisija pri Javnem večnamenskem centru in društvu »Jadro« iz Ronk sta v petek, 11. t. m., priredili v prostorih rajonske konzulte v Selcah večer, posvečen Dnevu slovenske kulture, ki sovpada z obletnico smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

Po priložnostnem govoru v obeh jezikih predsednice slovenske komisije Aleksandre Devetak se je program začel z nastopom otrok. Njihove recitacije in petje so pazorno pokazale, kako pomemben dejavnik je za Slovence v Laškem šola, oziroma vloga učiteljev, zlasti v tukajšnjem prostoru.

Predstavnik društva »Jadro« Davorin Devetak je predstavil štiri pesmi domače umetnice Nivee Samar ter tudi spregovoril o njihovi vsebini. Pesmi sta v obeh jezikih recitirala R. Frandolič in D. Fabris z univerze tretje dobe v Trstu. Mladi recitatorji KD Oton Župančič iz Štandreža so zaključili kulturni večer z branjem odlomkov iz del Andreja Budala, ki so nas spodbujali k razmišljanju o identiteti in bitnosti slovenskega naroda. Optična in zvočna spremljava je pripomogla, da je ta del sporeda še posebej prišel do izraza.

# Ob bojkotu učnega osebja

Nova oblika sindikalnega boja, ki se je poslužuje tudi Sindikat slovenske šole, to je bojkot ocenjevalnih sej na nižjih in višjih šolah oziroma ocenjevanj učencev na osnovnih šolah, se nadaljuje. Tako je odločil Izvršni odbor SSS - Tajništvo Gorica na svoji redni seji 4. marca.

Po mnenju sindikata je bojkot verjetno edino učinkovito orodje v rokah šolnikov za doseg svojih zahtev pri pristojnih oblasteh, ne da bi bili pri tem dijaki oškodovani rednega pouka.

O šoli se v Italiji veliko razpravlja — pred kratkim je minister za šolstvo Galloni izjavil, da je vlaganje denarja v izobrazbo investicija v človekov razum — vendar že dvajset let različni italijanski ministri za šolstvo obljublajo reforme, ki pa jih do sedaj predstavljajo plazovi novih okrožnic, ki samo poglabljajo šolski kaos.

Bodoče šolske reforme ne bi smele mimo šolnikov (taka je bila dosedanja praksa!). Tudi to odraža današnja gibanja učnega osebja. Dajmo samo primer, ki nam kaže današnjo nejasnost na šolskem polju. Nikomur ni jasno, kakšna je pristojnost profesorskih zborov ali učiteljev pri programiranju uporabe 210 izvenšolskih ur, ki jih je dolžan narediti šolnik, poleg vseh že znanih ur v razredu, govorilnih ur, ocenjevalnih in drugih sej. Nelogično je, da v omenjeno število ur ni mogoče všteti poprav šolskih in domačih nalog, tako da poprava teh — predvsem poprava domačih nalog — postaja moralna profesorjeva ali učiteljeva izbira.

Mislim, da je tu srž vprašanja, kateremu bodo morali dati prej ali slej jasen odgovor tako sindikati in šolska stavkovna gibanja kot vlada, dijaki in starši.

Delo šolnika izven razreda bomo kvantificirali z urami in zapisniki, ki na papirju dokazujejo, da je šolnik opravil svoje dolžnosti?

V tem primeru bo treba točno določiti, koliko ur porabi šolnik za popravo domačih in šolskih nalog, pisanje zapisnikov, shed, šolsko knjižnico, domačo pripravo za vsako uro v razredu, izvenšolske seminarje in predavanja, individualno ažurniranje, pripravo na šolsko ekskurzijo ali izlet, odgovor na vprašanje, ki se je pojavilo v razredu itd. itd. Ali je šolnik v svojem poklicu državni profesionist, čigar delo izven razreda je pravzaprav nemogoče kvantificirati?

Tedaj nima smisla, da obstaja na papirju 210 izvenrazrednih ur, saj so to samo številke, neki kalup, v katerem se odvija njegovo uradniško življenje. Hočemo vzgojitelje - uradnike ali vzgojitelje, ki so razgledani in znajo v dijakih zbujati zanimanje, navdušenje? Sicer, kdaj si neko prisvoji »znanje«?

Februarska vsedržavna sindikalna akcija šolnikov za ovrednotenje njihovega dela ni prinesla zaželenih sadov. Zato se bojkot nadaljuje, dokler

ne bo minister za šolstvo sprejel šolskih predstavnikov in se začel z njimi pogajati.

Kljub temu z rahlim zadovoljstvom ugotavljamo, da se v zadnjih dneh končno nekaj premika (konfederalni sindikati pripravljajo skupne zahteve, Gilda, ki predstavlja predvsem zahteve diplomiranega učnega osebja, so se organizirali v »skoro« sindikat, tako da odpade razlog, da jih minister ne more sprejeti, češ da niso primerni sogovorniki).

Razna podtikanja proti sindikalni pobudi so le izraz nepoznanja ali užaljenosti (užaljeni so predvsem zvezni sindikati, katerim šolniki po desetletjih zvestega članstva ne zaupajo več).

Med drugim tudi naše javno mnenje pozablja, da dijaki in kvaliteta pouka zaradi sindikalne akcije ne trpijo nobene škode, saj se šolniki ne borijo proti dijakom ali staršem (SSS - Tajništvo Gorica ni nikdar bojkotiral govorilnih ur, ki so namenjene razgovoru med starši in profesorji - učitelji), ampak samo proti ministru, ki

dalje na 8. strani ■

—o—

## Zamejski večer v Idriji

Na pobudo Mestnega muzeja je bil v četrtek, 10. t. m., v Idriji »Zamejski večer«, ki je bil po namenu in želji organizatorjev posvečen boljšemu poznavanju zamejske stvarnosti. Večer, ki je potekal v izredno lepi dvorani obnovljene mestne gledališke hiše, je imel dvojno podobo. Prvi del je bil izrazito umetniški in so na njem predstavili dve zamejski pesnici, Ljubko Šorli Bratuž in Zlatko Obid Lokatos. Obe pesnici sta tudi brali nekaj del iz svojega opusa.

Drugi del večera pa je bil informativen v smislu narodnostnega boja Slovencev v Italiji. Predvajali so namreč filmski dokumentarni posnetek o znameniti manifestaciji na goriškem Travniku maja 1984. Film je izdelal Zdenko Vogrič, spremno besedo pa je podal prof. Aldo Rupel.

Na prehodu iz pesniškega v narodno-informativni del idrijskega večera pa je bilo branje občutkov, s katerimi je manifestacija na Travniku tedaj spremljal Tomaž Pavšič, znani kulturni delavec, ki je bil tudi animator tega večera. Njegov tekst je temperamentno podal Vili Makuc.

Gostje iz zamejstva so bili prijetno presenečeni nad dejstvom, da je tako številna publika prišla na večer, ki se je spremenil v prijazno občutje prijateljstva in sporazumevanja. Poudarjena je bila želja, da bi se taki stiki in taki večeri nadaljevali.

## Deželni sindikati na obisku v Sloveniji

Končal se je dvodnevni obisk, ki ga je v Sloveniji opravila delegacija sindikalnih zvez iz Furlanije-Juljske krajine. Med pogovori z gostitelji so se dotaknili številnih problemov medsebojnega sodelovanja, govor pa je bil tudi o trgovinskem in drugem sodelovanju, o zaščiti okolja in o ribolovu na Jadranu. Predsednik jugoslovanskega dela mešane komisije za osimske sporazume, Tone Poljšak, pa je goste tudi podrobneje informiral o načrtih za grad-

njo osimskih cest. Med obiskom so govorili tudi o položaju narodnostnih manjšin v Italiji in Jugoslaviji. Predstavniki slovenskih sindikatov so poudarili nujnost, da italijanska stran čimprej sprejme zaščitni zakon za Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Med obiskom v Sloveniji si je delegacija deželnih sindikalnih zvez med drugim ogledala tovarni Planiko v Kranju in Elan v Begunjah.

# IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

## Slovenska Matica in ustavne spremembe v Jugoslaviji

V četrtek, 10. marca, je bil v Ljubljani redni občni zbor Slovenske Maticе. Na občnem zboru so med drugim odobrili izjavo, ki se takole glasi: »Naloge, ki jih ima Slovenska Matica v slovenskem življenju kot "književno kulturno in znanstveno društvo", ne segajo neposredno v politično življenje. Vprašanje spremembe ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in razprave o amandmajih, ki so v javni razpravi, pa posega posredno in delno tudi neposredno tako globoko v pogoje kulturnega in narodnega življenja Slovencev, da se čutimo dolžni zavzeti do teh vprašanj najbistvenejša načelna stališča.

Po sodobnem pojmovanju, kot se je razvilo od sredine 18. stoletja, pomeni ustava formalno-pravno temeljni državni zakon z najvišjo pravno močjo, ki v materialno-pravnem smislu določa družbeno-gospodarsko in politično ureditev in državno organizacijo, zlasti organizacijo, pristojnost in dejavnost najvišjih organov. V sociološkem smislu posebej zagotavlja tudi temeljne pravice državljanov in njihovih združb. Z vsem tem je izhodišče, ki navdihuje in omejuje posebne zakone, izhajajoče iz ustavne podlage. V tem smislu so ustavni zakoni praviloma po svojem posegu kolikor mogoče omejeni in ne posegajo na področja posebne zakonodaje, ki se laže spreminja, vsekakor pa morajo biti jezikovno jasni in vsebinsko nedvoumni.

Zvezna in republiške ustave v Jugoslaviji se od tega pojmovanja gotovo v več pogledih razlikujejo. Jezikovno so nejasne in po obsegu prevelike, ker posegajo na področja posebne zakonodaje. Obseg in jezikovna nejasnost izvirata med drugim iz združevanja različnih teženj v kompromisnih določbah, ki so zaradi tega včasih vsebinsko dvoumna in jih je mogoče različno interpretirati. Nekatere prvine današnje moralne in gospodarske krize v Jugoslaviji so povezane tudi z nekaterimi potezami ustavne ureditve in z izpodjedanjem določb, ki ga omogočata prav dvoumnost in različno interpretiranje ustave. Zato se je s predloženimi spremembami marsikje zbudilo upanje, da bodo že spremembe same razrešile izrazito krizno stanje jugoslovanske družbe.

Predloženi amandmaji navedenim nalogam in upanjem ne ustrezajo. Predvsem izražajo le konflikt med različnimi ureditvami države (med

večjim poudarjanjem centralizma ali poudarjanjem federalne narave državne ureditve, med bolj državno-administrativnim ali le okvirno planskim tržnim gospodarstvom in podobno); ne rešujejo temeljnih spornih vprašanj, temveč le nekaj podrobnosti. Nasprotno: s težnjami po večji centralizaciji in manjšanju pravic republik ne le na področjih državne organizacije, marveč celo na področju šolstva in s tem kulturnega življenja, izzivajo celo nove spore in širijo obseg in naravo krize.

V temeljna vprašanja, ki so povzročila današnjo moralno in politično krizo v Jugoslaviji, torej predloženi amandmaji, sploh ne posegajo. Ustava se z njimi po obsegu samo širi, prav tako uvažajo nove dvoumnosti in nejasnosti. Temeljna vprašanja, ki so izvor naše krize, namreč terjajo, da se razrešita dve bistveni potezi naše ustavne ureditve:

a) Demokratizacija političnega sistema. To pomeni najprej določanje kandidatov za nosilce oblasti od spodaj, od ljudstva in ne od zgoraj, od različnih nikomur odgovornih komisij; enako odgovornost izvoljenih nosilcev oblasti navzdol in ne navzgor; oboje je seveda mogoče uresničiti le

z obnovitvijo neposrednih volitev kot najbolj bistvene značilnosti človekovih političnih pravic v našem času. Le na ta način je mogoče odpraviti združitev trojne oblasti (zakonodajne, sodne in izvršne), ene od bistvenih značilnosti fevdalne ureditve, ki so jo razbile že novoveške meščanske revolucije. S tem je bil postavljen najvažnejši temelj pravne države.

b) Demokratizacija gospodarskega življenja z uresničenjem samostojnosti podjetij in z uveljavitvijo tržnih zakonitosti v vseh pogledih ter kar se da veliko omejitvijo državno administrativnega vodenja gospodarstva. To je ob ustrezni krepitvi individualne lastnine — poleg družbene — pogoj za resnično gospodarsko odpiranje Jugoslavije v svet in zlasti v Evropo, kar se danes dogaja bolj v besedah kot v resnici.

Ugotavljamo, da predložene spremembe ustave niso smiselne. Predlagamo, da se spreminjanje ustave odloži dotlej, dokler ne bodo pripravljene amandmaji, ki bodo posegli v korenine moralne, družbene in gospodarske krize življenja jugoslovanskih narodov.

V tej zahtevi nas posebej potrjuje dejstvo, da bi nekatere določbe predloženih amandmajev bistveno oslabilе suverenost slovenskega naroda v okviru Jugoslavije, hkrati pa ogrozile varnost slovenskega narodnega življenja v kulturnem pogledu in otežile zagotavljanje materialnih temeljev za nepogrešljive prvine slovenskega narodnega obstoja.

Tako se torej glasi izjava, ki jo je odobrila Slovenska Matica na svojem zadnjem občnem zboru.

## Koroški Slovenci ob 50-letnici priključitve Avstrije Hitlerjevi Nemčiji

Naš tednik, ki je giasilo Norodnega sveta koroških Slovencev, je prejšnji teden izšel na 40 straneh. Imel je namreč posebno prilogo ob 50-letnici Anschlusa, se pravi priključitve Avstrije Hitlerjevemu Tretjemu Reichu. V prilogi so objavljena pričevanja pregnancev in borcev proti nacizmu, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, doktor Matevž Grilc pa je napisal članek, v katerem pravi, da je priloga v Našem tedniku namenjena vsem tistim, ki so trpeli v koncentracijskih taboriščih, izseljeništvu ali kot partizani oziroma v odporniškem gibanju. Letos mineva tudi 50 let, poudarja Matevž Grilc, odkar je umrl škocijanski župnik in deželnozborski poslanec Vinko Poljanec. Kot velikega narodnjaka, ki je garal ter trpel za svoje rojake, so ga takoj po vdoru Hitlerjevega nacizma nasilno zaprli. Kmalu nato so ga izpustili, iz zapore pa je prinesel svojo smrtno bolezen, kateri je podlegel 23. avgusta 1938. Bil je prva slovenska žrtev nacizma.

V okviru posebne svečanosti pa se bomo spomnili, nadaljuje doktor Grilc, tudi tistih 13 žrtev iz Sel in okolice, ki so bile pred 45 leti — 29. aprila 1943 — na Dunaju obglavljene. Pred desetimi leti jih je tedanji zvezni predsednik doktor Rudolf Kirchschläger uradno rehabilitiral. Avstrijska republika jim je spet vrnila čast, katero so jim vzeli nacistični rablji. Marsikdo se danes vpraša, piše doktor Grilc, kako je sploh mogla nastati nemško-nacionalna diktatura, prepojena s krvjo milijonskih žrtev judovskega in slovenskega ljudstva ter nešteto drugih narodov. Kako je mogla uspevati, zlasti še v Avstriji? Odgovor na ti vprašanja je lahko samo tale, poudarja predsednik Narodnega sveta koroških Slo-

vencev: oba velika demokratična tabora, krščansko socialni in socialno demokratiški sta k tej katastrofi sama mnogo prispevala s tem, da nista bila enotna. Enotna namreč v prepričanju, da se je treba do zadnjega bojevati proti skupinam, ki zagovarjajo rasizem, šovinizem ter druge nacionalnosocialistične misli. Nista hotela uvideti, da lahko vodi herrenvolkovsko mišljenje samo v katastrofo. Tako mišljenje pa v mnogih predelih sveta vlada še danes. Tudi pri nas na Koroškem je še močno prisotno. Diskusije o Slovencih ter njihovih pravicah to jasno potrjujejo. Tako člen sedem avstrijske državne pogodbe po 30 letih še vedno ni izpolnjen. Tudi zahteve po ločevanju v dvojezičnih šolah izvirajo iz tiste miselnosti, ki je svoj čas že botrovala nacistom, ko so zahtevali: za Nemce nemške šole, za Jude judovske. In kakor pred 50 leti se tudi v drugi republiki obe veliki avstrijski stranki, nadaljuje doktor Grilc, očitno nočeta zavedati, da kapituliranje pred nemško-nacionalnimi skupinami lahko Avstriji samo škoduje.

Kljub temu sem optimist, naglašja doktor Grilc, in menim, da se bo pri nas nazadnje le uveljavila ideja o narodni enakopravnosti, resnični strpnosti in medsebojnem spoštovanju. Naša mladina je postala bolj samozavestna. Isto velja za mlade pripadnike večinskega naroda, ki skupno z našo mladino ne iščejo toliko konfrontacij, temveč več odprtega sodelovanja. Predvsem pa moramo biti sami tisti — zaključuje svoj članek predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev doktor Grilc — ki znamo najti pravi optimizem. Če se bomo v večji meri zavedali, da slovenščina ne bo izumrla, če jo bomo govo-

### KUHNER ODKLANJA PRIZNANJE IZ ROK KURTA WALDHEIMA

Avstrijski pisatelj in prevajalec judovskega rodu Herbert Kuhner si je posebno s svojim prevajalskim delom pridobil veliko zaslug za širjenje avstrijske književnosti v svetu. Bistven pa je bil njegov prispevek za objavo slovensko-angleške izdaje »Koroške slovenske lirike« in hrvaško-angleške izdaje lirike Gradiščanskih Hrvatov. Prevajal pa je tudi Petra Handkeja in Petra Turrinija ter druge avtorje.

Mohorjeva založba iz Celovca je pristojnemu avstrijskemu ministrstvu predlagala, da bi Kuhnerju podelili častni proforski naslov zaradi zaslug za sodobno avstrijsko književnost. Predlog je bil sprejet, a Herbert Kuhner noče sprejeti priznanja iz rok avstrijskega predsednika Kurta Waldheima. Izjavil je, da ne želi, da bi ga počastil sedanji avstrijski predsednik.

## Sodobno kmetijstvo

## Koliko povečamo mlečnost krav z dobro krmo

Dokler trajajo zimske razmere, so mrva, seno in otava še vedno najpomembnejše krmilo v dnevnem obroku. Nobeno drugo krmilo pa ni kakovostno tako različno kot prav krma, zato je količina mleka odvisna od pripravljene krme.

Domače in tuje analize kažejo, da ima kg krme lahko le 200 gr. škrobnih enot, ki redijo in komaj 2 odstotka prebavljivih beljakovin. Lahko pa ima mrva tudi 400 gr. škrobnih in celo 10 odstotkov prebavljivih beljakovin. To pomeni, da mora biti razlika v hranilni vrednosti več kot enkratna. Takšna razlika pa obstaja tudi v količini mleka, ki jo dobimo zgolj ob krmljenju z mrvo. Slabe mrve poje krava na dan 13 do 15 kg. Če je ta mrva pozno pokošena in to na nepognojenem travniku in sušena na tleh, kjer jo je izpiral dež, nam krava ne bo dajala nič več mleka, ker bo vso krmo porabila zgolj za vzdrževanje. Kajti v teh 15 kilah, ki jih bo krava pojedla, je le 3000 škrobnih enot, prav toliko pa potrebuje 550 kg težka krava za vzdrževanje. Povsem drugače pa so številke, če je mrva z dobro gnojenega travnika ali pašnika, zgodaj pred cvetenjem košena in dosušena pod streho s prevetrovanjem. Taka krma ima 400 gr. škrobnih enot v kilogramu. Take mehke in dišeče mrve poje krava tudi do 18 kg. V 17 kg te mrve je 680 škrobnih enot, kar je dovolj za 13 do 14 kg mleka na dan, če je krava dobra. Vidno je, da so razlike v pridelavi ob krmljenju z enakimi krmili veli-

kanske. Za kakovost mrve je pomemben čas košnje. Če kosimo prepozno, ko je trava že odcvetela in se je celo osulo seme, ne dobimo drugega kot slamo. Najbolje je, če kosimo, ko je trava stara 5 do 7 tednov, ko je večina trav v latenju. Ko so trave v cvetju, je v njih že manj beljakovine, več je celuloze. Zato so take mrve slabše. Če hočemo kositi trikrat na leto, je najprimernejši čas za prvo košnjo med 10. in 20. majem. Fidelek prve košnje je treba dobro spraviti, ker je ponavadi takrat vreme slabo, a kako! V tem času so vsi seniki prazni. Če travo vsaj do polovice osušimo, jo tako razmečemo na rahlo in tanko po vseh površinah pod streho. Če je dovolj prepriha, je krma suha v enem tednu, nato jo zmečemo v končno skladišče. Če je vreme slabo, uporabimo za sušenje žičnate kozolce, v katere lahko spravimo še svežo in celo mokro travo. Za hektar pokošene površine potrebujemo 300 do 400 metrov takih kozolčkov. Nabavimo le 2 do 2,4 mm debelo žico in to 40 do 50 kg in 100 2 do 3 m dolgih kolov.

Najbolj zanesljiv način je prevetrovanje, ki je drago, saj stane naprava z motorjem kar precej. Rabimo pa tudi dokaj velik prostor, v katerega prepeljemo travo, ki ima le še 30 do 40 odstotkov vlage. Zato pa dobimo izvrstno krmo. Izplača se prevetrovanje druge košnje, otave, saj je vreme že bolj zanesljivo, ni potrebno toliko električnega toka, kajti zrak je suh in toplejši, tako da se trava hitreje suši.

S sušenjem na tleh dobimo najslabšo mrvo. Za zgodnje spomladansko ali prvo košnjo ne pride v poštev, kajti za skladiščno suho mrvo rabimo vsaj 20 sončnih ur. Primerno bi bilo le za sušenje otave, ko je vreme stalno in toplo. Za zimsko krmljenje pa je ustrezno siliranje uvellega travinja. Če smo izbrali najboljši način, bomo imeli krmo s 330 gr. škrobnih enot na kilogram, kar bo z nekaj močne krme dalo 3000 kg mleka na kravo za ovimljanje.

Z. T.

### KOROŠKI SLOVENCI OB 50-LETNICI PRIKLJUČITVE AVSTRIJE HITLERJEVI NEMČIJI

■ nadaljevanje s 6. strani

rili in se je učili, potem bomo tudi preživeli. Naši predniki so pod Hitlerjem trpeli in umirali za svobodo. Od nas bo odvisno, da njihove žrtve res ne bodo zaman.

Naš tednik v posebni prilogi ponatiskuje med drugim nekaj strani predvojnega tednika »Koroški Slovenec«, ki so izšle teden pred Anshlusom ter prvi teden po nacistični zasedbi Avstrije.

—O—

### NARODNA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

vabi na okroglo mizo z naslovom

### Prva svetovna vojna skozi izkušnjo in zgodovinski spomin ljudi na Primorskem

Vprašanje interpretacije  
in metodološkega pristopa

Trst, Gregorčičeva dvorana, ul. Sv. Frančiška 20/II v četrtek, 24. marca, ob 18. uri. Spregovorili bodo zgodovinarji iz Rovereta, Trsta, Gorice, Ljubljane, Kopra, Nove Gorice in Maribora.

LEV DETELA

## Dunajski valček

## 12 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

»Ja, sveta nebesa, gospod,« je vzkliknil. »Česa pa me dolžite ... Saj ne boste rekli, da je tisti zaostali čas mogoče primerjati z današnjostjo ... Kaj ne znate nekoliko razločevati? ... Tudi plemiči so različni; niso enako ravnali, enako kaznovali ... Našega rodu ne boste mogli primerjati s Ferencem Tahijem\* ... ki je divjal po Ogrskem in Hrvaškem ... Nedaleč od nas, ki smo bili popolnoma drugačni, drugim za vzgled ...«

»Ah, pomirita se,« je rekel pater Bernhard ... »Saj je še kaj drugega bolj važnega na svetu ...«

»Zame ne ...,« se je razhudil grof. »Končno smo podarili Sloveniji marsikaj, kar še danes ima ... Mi ... Zanimali smo se za slovenske pesnike ... Jih cenili in spoštovali ... In kdo je vaše neumne domobrnce v Lienzu\*\* vlekel iz kaše ... Moj stric, gospod, se je tam pogajal z angleškimi oficirji in jim rekel, da so to nenemški, krščanski ljudje, za katere jamči ... Tu nam je bil za zgled tudi Oton Habsburški, požrtvovalni sin našega zadnjega cesarja ... Storili smo, kar smo mogli ...

»In vseeno ni nič pomagalo,« sem osorno pripomnil.

»Ta vojna je iz ljudi naredila barabe,« je rekel. »Tudi Angleži niso bili boljši kot drugi ... Saj so tudi nas v Avstriji, prav tako kot Francozi in Rusi, stalno dražili ... Skupaj z Amerikanci in vso to klavarno družčino so nam razbili monarhijo, ki bi edina lahko zaščitila tudi vaš narod, gospod,« mi je zabrusil v obraz.

\* Krut ogrski plemič, ki je krvoločno zatiral in preganjal podložniške kmete.

\*\* Najjužnejše avstrijsko mesto, na Vzhodnem Tirolskem, danes približno 11.000 prebivalcev.

Ugovarjal sem mu in ga skušal prepričati, da se moti.

»Larifari,« je rekel in zamahnil z roko, kot da je ubil muho.

Zdaj pa je pogovor nadaljevala neka zelo stara dama, ki je vidno zaživela, ko je slišala, da smo omenili zadnjega cesarja Karla in njegovega sina Otona.

»Dobri Karel je vse prezgodaj umrl,« je rekla. »Poznala pa sem še tudi Franca Jožefa. Kot mlado dekle so me predstavili dobrohotno se smehljajočemu monarhu. Povedala sem mu, da se marljivo učim klavir. — 'Zelo dobro, me veseli, zelo dobro', — mi je vzpodbudno zaklical. — 'Iz te mlade dame bo še nekaj! ...', je rekel, tako da sem kar zardela ... Ja, Franc Jožef je bil izredno discipliniran, požrtvovalen ... A popolnoma brez posluha za glasbo. Karel pa, v nasprotju z njim, mehak kot kruh ... Nežna duša ... Izredno pobožen človek! Cesar se je zmotil samo v enem. S klavirjem ni bilo nič ... Nisem postala pianistka ...« — In se je zasmejala.

Poslušali smo jo molče, s spoštljivim kimanjem.

Ana Marija jo je na ljubezniv način ogovorila.

»Moj oče, ki je zadnje čase nekam bolan, vas lepo pozdravlja ... Večkrat nam je pripovedoval, kako ste bili v starih časih naša gostja v gradu ob Dravi ...«

»Seveda ... Jasno ... Spominjam se tistih krasnih sončnih zelenic z vrbami in jelšami ... In cerkve križarskega reda z močnim stolpom ... Ah, kako je človek raztresen ... Recite gospodu očetu, da ga lepo pozdravljam in mu želim vse dobro, skrajšnje okrevanje ... Ja, če se še prav spominjam, je bil tamkajšnji mestni župnik istočasno tudi prior ... Pa kaj ... Vse se spreminja, če nismo več z malim zadovoljni ... Svojo državo imajo ... In mi tudi ... Prav majhno ... Da jo je na zemljevidu komaj mogoče najti.«

Našobila je ustnice, pogledala Ano Marijo in se izzivalno zasmejala. Njen glas je zvenel po kovinsko, kot da bi se dve žlici brusili ena ob drugo.

Sedél sem s prešernim in zabavljivim tujim grofom, ki se je ves čas spakoval in pripovedoval o »svojih« gozdovih, v ka-

## Ob bojkotu...

■ nadaljevanje s 5. strani

noče pristati na pogajanja za obnovo delovne pogodbe, ki je zapadla na začetku tega leta, ter ne predvideva nobenih poviškov za naslednja tri leta.

Ob zaključku se sprašujemo, zakaj se nihče ne zgraža, ko stavkajo zdravniki, prevozniki, delavci v industriji, časnikiarji (med drugim njihove stavke trajajo več dni zaporedoma in objektivno res povzročajo težave uporabnikom)? Ne smemo pozabiti, da sta lik šolnika in podoba šole same odvisna tudi od tega, kako družba upošteva njuno delo.

- Na omenjeni seji se je razpravljalo tudi o tem:
- 10. marca se je odbor ob 15. uri srečal na sestanku z Zvezo sindikatov iz Nove Gorice;
- 15. marca je bilo sindikalno zborovanje za učitelje, 17. pa bo za profesorje (zadnji dve učni uri), na katerih so ali bodo odborniki obložili, kako poteka bojkot na naših šolah in drugo;
- odposlana je bila zahteva, da se ustanovi stolica za telesno vzgojo na slovenskih višjih srednjih šolah v letu 1988/89;
- bojkot v provincialne in okrajne svete je bil na slovenskih šolah na Goriškem v glavnem totalen;
- razprava o odsotnosti slovenskih predstavnikov v pokrajinskem svetu;
- od 12. do 17. aprila bo maturantski izlet po Jugoslaviji (Dubrovnik, Sarajevo, Budva). Za Gorico je razpoložljivih 10 mest (in 2 mesti za spremljevalca);
- na začetku aprila bodo slovenski maturantje imeli Informativni dan, na katerem jim bodo štirje predavatelji iz Slovenije orisali razne možnosti za univerzitetni študij v Ljubljani.

I. S.

## Pastirček - spet zanimiva številka

V Gorici je izšla šesta številka mladinskega lista Pastirček. Revija prinaša tudi tokrat veliko zanimivih prispevkov. V uvodnem članku lahko mladi bralci izvejo, kateri so marčni prazniki. 8. marec, pravi avtor zapisa, je praznik vseh žensk, poročenih in neporočenih; očki praznujejo 19. marca, mamice pa 25. marca, ko je praznik Marijinega oznanjenja. Nekoč so ta praznik otroci slovesno proslavljali s prireditvami po župnijah. Avtor pravi, da bi bilo lepo, ko bi tudi danes ta praznik ponovno zaživel.

V rubriki »Marijino leto« izvem, kam se lahko podamo na izlet v prvih pomladanskih dneh. Ljuba Smotlak vabi svoje mlade bralce v Stare Milje, ki ležijo na pobočju nad Miljami. V Starih Miljah, ki so v srednjem in zgodnjem novem veku pripadale Benečanom, si velja ogledati starorimsko baziliko. Njene stene so namreč pokrite s freskami iz 12. oz. 13. stoletja, ki prikazujejo dogodke iz Marijinega in Jezusovega življenja. Na koncu nas avtorica spomni, da se izpred

cerkve lahko uživa ob čudovitem razgledu na Trst in okolico.

Na drugo stran oceana nas popelje Mariza Perat, ki pripoveduje o Združenih državah Amerike. Ameriko najprej zemljepisno uokvirji, tako da bralec takoj spozna imena najznamenitejših mest, ki so posejana po tej celini. Nato naniza še nekaj zgodovinskih podatkov, od angleške in francoske naselitve v 16. stoletju pa do znamenite vojne med severom in jugom.

S prispevkom Eveline Pahor se vračamo v naše kraje. Avtorica nazorno prikaže, kakšno je bilo življenje prvotnih prebivalcev Krasa, Ilirov. Ob teh zanimivih člankih lahko mladi bralec, ki lista po zadnji številki Pastirčka, prebere še pesmici Zore Saksida ter Vladimira Kosa. Prispevek za postni čas so napisali birmanci iz Mačkolj.

Omenili bi še prisrčno pomladansko pravljico o pikapolonicah izpod peresa Anamarije Zlobec. List je tudi oblikovno okusno opremljen.

### S TRŽAŠKEGA

Finančna družba Finsider bo ob koncu leta zaprla škedenjsko železarno. Že dolgo je znano, da je ta obrat v krizi, a po obljubah IRI-ja, da se bo zavzel za njen obstoj, je zavladalo določeno upanje. Tako sindikati in delavci kot tudi predstavniki deželne uprave in nekaterih političnih strank načrtujejo ob novici, da bodo železarno zaprli, vrsto protestnih pobud. Zankrat pa so delavci železarne v sredo, 16. t.m., oklicali stavko in so se srečali s predstavniki deželne vlade ter z načelniki svetovalskih skupin.

V Društvu slovenskih izobražencev so v ponedeljek, 14. t.m., odprli razstavo del Demetrija Ceja. Uvodoma je o umetniku in njegovi ustvarjalnosti spregovoril predsednik društva Sergij Pahor, Livij Valenčič pa je prebral kritiko Loredane Bartok Rassman, ki zelo naklonjeno in pohvalno ocenjuje Cejevo ustvarjalnost.

□

V DRUŠTVU SLOVENSKEGA IZOBRAZENECV v Trstu, Donizettijeva 3, bo v ponedeljek, 21. marca, okrogla miza o italijanski manjšini v Jugoslaviji, pri kateri bodo sodelovali predstavniki manjšine v Istri. Začetek ob 20.30.

terih zdaj prekucuhi počenjajo same krvave norčije. Ni mi ga bilo posebno prijetno poslušati, vendar sem v svoji nesrečni neodločnosti vztrajal že zaradi obzira do Ane Marije in njene družine.

Po drugi strani sem želel še kaj več izvedeti o esesovcu Karlu in njegovem medvojnem zapletu.

Natakar v fraku nam je postregel s črno kavo, katero smo si sladkali s pecivom.

Zajedljivi grof je govoril to in ono, potem pa me je vprašal kar naravnost: »Kaj pa posli? Nekaj sem slišal, da je gospodarstvo zdaj pri vas na trhljih nogah ... In vi? Kaj pravite k vsemu temu? S čim se pravzaprav ukvarjate?«

Povedal sem mu, da sem se po začetnih težavah zdaj lahko dokončno zaposlil v arhivu. Zato sem večkrat na Dunaju, kjer brskam po knjižnicah in inštitutih za starinami in različnimi dokumenti ...

»Ha, ha,« se je zasmel grof. »Vedno znova brskate po zgodovini, ki je sploh ne razumete! Potem bi morali priti k meni na naš štajerski grad ... Tu po univerzah in državnih uradih boste zaman iskali ... Ničesar nimajo. Vse je izginilo! Moj stric vam ni pustil vsega lepo doma ... Sem, na Štajersko, je privatno privlekel vsakovrstno robo ... Pa tudi drugi imajo po svojih gradovih in domovih še precej podobnega blaga ... Jaz se s temi stvarmi sicer ne ukvarjam ... Saj veste, gozdarstvo in živinoreja me na posestvu popolnoma zaposlita ... Enkrat pa sem šel le brskat po starih papirjih ...«

Prižgal si je cigaro in se zadovoljno naslonil na stol.

»No, kaj mislite, gospod arhivar?« me je nagovoril. »Kaj sem tam našel? V tistih starih skrinjah v knjigah in v vitrinah? Ko je Jožef II. uničil slavne kloštre, je spet marsikaj prišlo nazaj v naše roke, drugo pa smo že imeli ali pa pokupili ... Ko je enkrat lilo izpod neba, kot da je nastopil vesoljni potop, sem listal po starinah in brskal po knjižnici in našel čudne, ah, kaj, vi boste rekli čudovite stvari!«

»Ah,« sem vzkliknil zelo radovedno. »Kaj?«

»To bi radi izvedeli, kaj?« se je zasmel. »Vendar vam rečem, to je državna skrivnost ... Moja last ... A vmes je bilo, to vam zdajle prijateljsko zaupam pod cesarjevo sliko, tudi kaj slovenskega. V urbarjih, računih, starih knjigah s pripombami in pripisi ... Haha. Vendar vam teh stvari ne bom pokazal ... Saj nisem neumen!«

»Morali boste!« sem mu rekel resno.

»Kdo me bo le neki prisilil! Vi, gospod?« je zavpil, v nekoliko skrhani slovenščini, vendar so ga vsi začudeno pogledali in ostrmeli. »Ne vi in ne vaši prekucuhi! Nihče!«

»Državni zakoni in mednarodni dogovori,« sem mu rekel z odločnim glasom prav tako po slovensko, medtem ko sva se prej pogovarjala v nemščini.

»Nobenih tozadevnih zakonov in dogovorov ne poznam,« me je zavrnil nekam naježeno. »Gre za mojo osebno lastnino ... In konec!«

»Ah, lepo vas prosim,« sem mu rekel. »Ne bodite otročji!«

»Ko bi me lepo prosili, bi vam stvari popolnoma zasebno morda pokazal ... Ko bi bili vljudni ... A tako ... Nikomur nič! ... Stari svet je zašel ... In z njim tudi vsi urbarji. In tudi vsi stari Slovenci, na katere zdaj itak vsak dan pljuvate in sramotite njihovo vero in bojda zabito tlačenstvo! Kaj pa, če le niso bili taki cepci in ...« — gromko se je zasmel. — »Kaj bo potem, če so kljub tlačenstvu bili bolj svobodoljubni, kot se vam dandanes, vam svobodnjakom in pametnjakovičem sanja!«

Prizadeto sem molčal.

»Ali sem vas užalil?« je rekel resno in nekoliko bolj zatišano.

»Stvari, o katerih se ne moremo šaliti, premetavate, kot da bi bile maček v vreči!« sem mu rekel nekoliko pobito.

»Ah, mačka iz vreče ste naredili iz vsega vi, vi rdeči prekucuhi,« se je spet razjezil.

(Dalje)